

Naročnina doma na sküpní naslov mesečno 2 D., na posameznoga 2 Din. 50 par.

V inozemstvo 6 Din., ali z M. Listom, M. Ogracekom i kalendarsom 8 Din. 50 para., letno 100 Din. Plačati se mora bar mesečno naprej. Štev. položnice 11806.

NOVIN

SLOVENSKE KRAJINE

N G. Milač Simon prof. Majstrova ul. 3.

Vredništvo v D. Lendavi hš. 67, uprava v Črensovcih, Slov. Krajina.

Cena oglasov: cela stran 800 Din., pol strani 400 Din. i tak niže.

MO Maribor

više vsaka reč 1 D. 50 p. Popust po dogovori.

Namen Novin je: 1) z zagovorom Pravice tolažiti Srce Jezušovo, i 2) z čistimi dohodki podpirati siromake Sv. Ivan Bosko, pomagaj nam oba doseči!

Zeleno polje.

III.

Paler, mladi človek, bivši gerent, smeh je najbrž pozabo doma, nam razlaga, kakše je življenje na marofi. „Od sunca do sunca trpi delo. Zajtra pravočasno morajo delavci iz barake. Neumiti... se morajo postaviti na razpolago gazdi, šteri je potem odpravi na delo.“

„Zakaj — neumiti? I zakaj je vodi na delo — gazda?“

„To je tak, gospod,“ mi razlaga paler, — „ka bi bilo jutrajnje bole površno mujevanje nevarno za oči. Za snaženje tela je po deli čas, ali pa v nedelo.“ (Tü bodi omenjeno, ka smo ne vidli nindri nikše priprave, ali naprave za umivanje, za kopanje, lejko si potem predstavljamo, kak se vrši tisto „snaženje“ od celodnevno dela zmučenoga tela. Brez vsake demagogije bodi povedano, ka je v tom pogledi na tom marofi vprežna živina zagvišno bole preskrbljena. Trüdnö živino mora oznažiti zagvišno ne spočiti človek, za izmučenoga človeka se pa ne pobriga živ krst. Po našoj skromnoj sodbi — skromno hrano ešče prenese naš človek, na to je vajen iz mladih let, — neizmerno škodo majo naši siromaki zavolo toga, ar se uprava veleposestva ne pobriga niti za najmenjšo mero zdravstva. Te greh veleposestva zasluži najostrejšo obsodbo i tozadevna zanemarjenost naših bratov i sester bi morala zbüditi pazljivost oblasti. Nas človek, če tüdi siromak, je človek, ma pravico terjati od oblasti skrb za telovno zdravje.)

Nadale nam pojasni gospod paler, da on nema z delavci drugoga opravila, kak to, da je postavi vsaki delavnik, po potrebi tüdi, če je nedela ali svetek... na delo. On lifra po pogodbi določene žive stroje, veleposestvo pa zapove i nadzoruje delo. V tom pogledi je po znakih sodeč izvrstno preskrbljeno s strokovnjaki. Teden dni sem opazüvao življenje naših, ali drugo kak resnih, zamišlenih, do onemoglosti izmučenih obrazov ne moglo zagledati moje oko.

Mlade deklíne, pred par leti ešče srečne i vesele vučenke moje šole, šterim je od sreče žareo obraz, kda so čüle kaj od sküpné matere, od Domovine, so pozabile kakši je smeh. Pa što bi se smejao, če more na den Velke meše v akordi na den za štiri dinare okapati cukorno repo. I če pove, ka je to po njegovem, ali njenom osvedočenji greh, ka to brani njegova od dobre matere podedovana vera, te njemi potisnejo v roko delavsko knigo i ga vržejo na dugo i prašno cesto, od Zelenoga polja lejko ide v Petlovac i tam dostojno pozdravi snažnoga, sitoga, zadovolnoga Nemca. V vüja njemi pa brni na Zelenom poli dobro poznana grožnja: „Ne bom mirüvao, dokeč ne spravim z marofa zadnjega katoličana.“

...Delamo od sunca do sunca, nam pripovídavle mlada, ešče komaj razvita deklina iz Vidonec.

Pogodba, štero nam pokaže g. paler, posvedoči, ka za kakšo plačo.

Dela se ali za napsám, to je — za dnino, ali pa v akordi. Šteri način si zbere posestvo, mislim, je ne določeno. (Najbrž tisti način, šteri posestvi več nese. Če je delo lejko, delajo za dnino, če je teško, pa za akordno plačo. Zato se pa zgodi, da so delavci z najbolje napetimi mišicami pri okapanji zanemarjene repe z akordnim delom zaslužili na den: štiri dinare.)

Zvün plače v penezaj, deloma tüdi v silji majo delavci pravico do hrane. Na den i vsaka oseba dobi: 80 dek krüšne, 20 dek bele mele,

Nova uredba od kmečke zaštíte.

Prinas je dosta lüdi, šteri majo zemlo i to zemlo tüdi sami obdelavlejo, zvün toga pa majo ešče kakšo meštíro, kak na priliko oštarijo i tak dale. Vsi tej majo zaštito samo te, či majo od kmetijstva več obdavčenoga dohodka, kak od meštíre. Či ma nikak iz kmetstva 2000 din. dohodka, iz meštíre pa 1000 din, je kmet, perse če dela sam na zemli. Či pa ma nikak iz trgovine 2000 din. dohodka, iz kmetstva pa samo 1000 din., je nej kmet i nejma zaštíte.

Pali pa ma uredba edno razliko: pravi, da majo peršone, štere se kak verti ali kak člani familije bavijo z drugimi postranskimi posli, kakti po priliki z hižnim obrtom, ribarstvom, s foringami i tak dale, da spravijo svojoj familiji, štera je ostala kmečka, več zaslužka, tej gospodarje majo zaštito. Pri takših peršonah je vseedno, kelko zaslužijo z domačov industrijov i tak dale, če žive njuva familija kmečki, to je, če sama dela zemlo, majo zaštito. Če se po priliki oča bavi s tkal-

stvom, njegova familija pa dela na zemli, ma oča kmečko zaštito, čiravno ma od tkalstva več dohodkov, kak od zemle. Samo či bi tüdi familija ne delala na zemli, nego bi pomagala oči pri tkalstvu, ne bi meo zaštíte. Takši poseo pa mora biti samo postranski.

Nadale majo zaštito oni, šteri ne delajo svoje zemle, nego lüčko, či jim je poledelstvo glavno zvanje in ne plačajo nikakše druge porcije kak porcijo od službe. Kmečki hlapec, šteri dela kmečko delo, ma kmečko zaštito, čiglij nema svoje zemle. Vancar ma tüdi zaštito, ar dela na zemli, samo ne sme meti nikakše druge meštíre, od štere bi plačao porcijo.

Omožena ženska, štera živi vküp s svojim možom, ma kmečko zaštito samo te, či jo ma njeni mož i če mata ona i njeni mož vekši tao dohodkov iz kmetstva. Če mož nej kmet, tüdi žena nemre meti kmečke zaštíte, čiglih bi sama spunjavala pojgoje za zaštito.

25 dek krumplov, 8 dek graha, 4 deke soli, 5 deke masti i 15 dek mesa.

Primerjali smo vrednost mesečne hrane s cenami v prostoj trgovini i izračunali, ka znaša vrednost na mesec izročenoga živeža po cenah male trgovine okoli 130 Din.

Povprečna dnina je — osem dinarov na den.

IV.

Če računamo vse dajatve veleposestva, ma povprečni delavec hrano v vrednosti do 150 Din, stanovanje v vrednosti 30 Din, dnino do 250 Din, druge malenkosti v vrednosti do 20 Din, to je na eden mesec okoli 450 dinarov. Za to plačo dela povprečno na den najmenje 12 vör, na mesec teda okroglo 250 vör, lon za edno delovno vöro znaša največ eden dinar i 25 para, po domače povedano — pet kron.

Je to velka plača? Ne. Prle bi pravili, ka je v primeri s plačov tovarniških delavcov, da ne računamo plače „gospode“, pogansko mala. Naš siromak bo v svojoj privzgojenoj skromnosti pravo, ka je itak več kak — nikaj i v tom pogledi ma prav. Delo stroja je zmenšalo vrednost polskoga delavca, bole povedano — vrednost njegovoga dela. V tom pogledi dnes tüdi najbolje goreči zagovornik delavskih pravic ne more dosta pomagati. Zato pa pišemo, ka obžalüjemo te pogansko niske plače, zednim pa priznamo, ka v dnešnjom gospodarskom redi na pobolšanje nemamo nikšega vüpanja. To moramo povedati brez olepšavanja vsem našim delavcom. Moramo pa povedati tüdi to, ka bi z najmenšov porcijov pameti i dobre vole naši delavci lejko dobili za isto plačo neprimerno več, nego se njim davle dnes, kda je delavec brez vsake zaštíte izročén ne delodajalci, ar on se točno drži pogodbe, nego — paleri.

Paler je trgovec v pravom pomenu reči. On sklène pogodbo z veleposestvom na ednoj strani i z delavci na drugoj strani. Pri tom posli ga navadno ne vodi nikša lübezen, ne do ednoga, ne do drugoga pogodbenika, nego žela po zaslužki. Če sklène dobro pogodbo — zasluži, če slabo — pa gor plača. Se zna, ka je tak pameten, da rajši zasluži. Pitanje pa je, če je te klin med delavci i veleposestvom potreben, ali ne? Nam se vidi, da je ne — potreben. Delavec potrebüje delo, veleposestvo potrebüje — delavce, obe stranki sta lejko brez palera i v tom slučaju pametni, zložni i pridni delavci lejko

dobijo za dnešnje plačo dosta, jako dosta več, kak majo zdaj, kda ma med vsemi delavci najlepše dohodke — paler.

Ne očitamo mi nepoštenosti niti ednomi paleri, najmenje pa ne prijaznomi mladomi domačini, šteri dnes vodi delavce na Zelenom polji, — povedati pa moramo, ka so po našoj sodbi popolnoma nepotrebni i da je njuva mala, ali velika plača po nepotrebnom odtrgana od plače delavcov. Istina, lejko bi naštevali tü primere, kda so gospodje palerje „prišparano melo, mast, graj, ostanke krüha itd. na metre odavali trgovcom i vtekoli v žep težke jezerke, štere so po krščansko povedano *vkradnoli delavcom*. Znali bi povedaji lejpe pripovesti od dohodkov, štere majo palerje od debelih svinj, štere se krmijo na račun delavske plače i punijo palerove žepe, četüdi niti eden paler ne sprobao kak žge, ali samo ščegeče vroče sunce pri 12 vörnem pogansko mučnom deli. Paler zasluži, to je bilo i bo, palerom teda ne mečimo v oči nikaj, lejko pa na oči vržemo delavcom, ka so ne zadosta pametni, ka ne branijo v potrebnoj meri svoje pravice. Očitamo pa tüdi domačoj javnosti, posebno inteligenci, da leta i leta trpi nepotreben klin med delodajalcem i delavci — palerstvo.

Mi poznamo več takših gospodov, šteri ne samo z jezikom, nego tüdi s srcom lübijó našega maloga človeka, pa itak püstijo, ka je lejko naš delavec igrača v rokaj tüdi največših pijavk. Ne vejo, ne vidijo, kaj trpi paleri i gazdi prepüščeni siromak, sezonski delavec. (Vnogo se je že posküsil, da se ozdravi ta rana, pa penez i slabost delavca sta vseli premagala lübezen. Vr.) Te očíte v posebnój meri vala za naše mlade inteligente, šteri se radi oponašajo s tem, ka so že večkrat preplezili Triglav, strme stene Kamniških planin, ali niti na pamet njim ne pride, ka bi ednok pogledali kak goni neusmilena računarska pamet našega delavca na delo na Velko mešo, kak stari krüh dobi v roke, kelko steníc piše njegovo od dnevnoga dela zmučeno krv v „stanovanji“, štero je dobro za živino, ne more pa biti sprejemljivo za delavca, šteri je po 12 vör izpostavljen vročim žarkom poletnoga sunca. Da, gospodje nacionalni delavci, na Zelenom polji i drugih marofaj je ešče prelog, tam lejko reže plüg lübezni globoko brazdo za krščansko setev...

Julij Kontler.

Nedelska šola.

Za krščansko stanovsko državo. 9.

Naj mi ne zamerijo gospod urednik NOVIN, če se v tom poglavji malo postavim iz okvira javne, lüdske ne prav krščanske miselnosti...

Vnogokrat se čüje, ka človek zato mora delati dnes „v znoj svojega obraza“, ar sta Adam i Eva grešila. Delo je teda nekša oblika kaštige, ništérni celo mislijo, ka — prokletstvo. (Delo je neboža kaštiga, nego *znoj i trpljenje*. Vr.) Pogledajmo malo naokoli po sveti.

Gledajmo to najmenšo živo bitje, pa bomo vidli, ka vse dela, vse vstvarja. Najmenši deli v pšeničnom zrni — vučeni lüdje njim pravijo — stanice — komaj dobijo zadosta mokroče i toplotu v zemli, že delajo, vstvarjajo nove celice. Plod njuvoga dela vidimo, kda seme požene, kda se mala rastlina razvije, cvete, se oplodi i prinese sad svojega vstvarjanja — petnajst, dvajset pa tüdi več pšeničnih zrcnc. Ka vala za malo celico pšeničnoga zrna, vala za vse žive reči, za vsa živa bitja. Vse dela, vstvarja. Istina, ka mi navadno pravimo — ka raste. Ali to je samo igra z rečjov, ar brez dela nega rasti i nikaj vredno je tisto delo, je samo po imeni delo, če zednim ne slüži rasti. Zato pa pišemo, ka je zmotno, če što vörje, ka je delo prokletstvo. Prokletstvo bi bilo za človeči rod i za vsako živo bitje, če ne bi moglo delati. Gde je konec dela, tam se začne smrt. Smrt živoga bitja nastopi v tistom trenutki, kda živo bitje več ne vstvarja, ne dela. („Jezuš je pravo: „Moj Oča vsikar dela, zato i jaz delam“. Jan. 5, 17. Vr.)

Povedana so — po mojoj sodbi lejko razumljiva, ne moremo pa razmiti, zakaj je vrejen tak te naš svet i zakaj ga ščejo tak vrediti v ponovljeni obliki na priliko komunisti, ka samotisti ma pravico do jela, ki dela. Jelo je ne plačilo za delo kak štof tüdi ne plačilo za lače, *ka nastanejo*... Brez jela nega dela, jelo je tista skrivnostna snov, štera nam da moč pri opravi delo. Delo tüdi ne kakša pravica ali čast, nego *tüdi slepim viden eden smoter (cil) zemelskoga življenja*. Delo je tista stuba, po šteroj koraka človek i človeči rod proti popolnosti i proti zveličanji svoje düše. Delo od človeka ne morete ločiti telko časa, dokeč ne ločíte smrti od življenja...

Da mora delati vsako živo bitje, zato ma že v sebi prirojeno klico. Pogledajte dete, dokeč je zdravo, ne miruje niti edno minuto, vsikdar dela na svoj otroški način. Ka se v poznejšem življenji brani dela, to nesrečo deteti privzgojimo doma, v šolaj, v javnom življenji, v družbi, štera slepo i noro verje, ka je delo prokletstvo i delavec je na pol — žival. Preoblikovanje dnešnjega i vstvarjanje novoga v istini krščanskoga človeka se teda tam začne, gde napovejo odločen boj tistoj miselnosti, štera verje, ka je delo — prokletstvo. Pogledajte v sveto pismo i prečitite, kaj je delao Zveličar pred svojim javnim nastopom? Mislite, ka je v koti sedo i čakao kdaj doraste na račun drugih? Ne. Prijelo je za delo i pomagao svojim hranitelj, svetomi Jožefi.

Prehod k novoj družabnoj obliki naravnosti terja od nas, ka kem prle prevredimo naše šolstvo, štero dnes v odličnoj meri skrbi za nove brbraše, šteri z rečjov *znajo vse*, ne morejo pa pošteno zabiti cveka v podplat, ali v peto, štero bi ravno te cvek rešo punčoli i gospodari. Da to miseo dobro pozna naš kmet, naj vam posvedoči trditev preprostoga kmeta: „Je več ne za delo tisti, šteri je sprobao, kak se sedi na šolskoj klopi“. (Misli v klopi srednje šole.)

(Dale.)

NEDELA.

„Jaz sem zveličanje ljudstva“, — pravi Gospod — „v šterište stiski me bodo zaznavali, jih bom poslino; i njiv Gospod bom na veke!“ — Ljstvo moje, pazi na moje zapovedi! Nagni svoje vüho k rečam mojih vüsti! Dika bodi...

V. Gospod kraljice oblečen v veličanstvo.

R. Oblečen v moč i opasan z jakostjov.

Molimo. Vsemogoči i vsmileni Bog, odvрни od nas milosno vse nesreče, ka bomo slobodni na duši i teli tvojo volo s slobodnim srcom spunjaval! Po G. J. K. — Amen.

Nedela po Ris. devetnajsta.

Evangelium Sv. Mataja vu XXII.

Vu onom vremeni: Gučao je Jezuš poglavnikom popovskim i farizeušom po prilika, govoreći: Spodobno je včinjeno kraljestvo nebesko k človeki Kralji, ki je napravio gostivanje sini svojemi. I poslao je slugu svoje, zvati pozvane na gostivanje, i neso šteli priti. Pali je poslao druge slugu, govoreći: Povejte tim pozvanim: ovo obid moj sam pripravo, teoci moji i tične stvari so spomorne i vsa so gotova: hodte na gostivanje. Oni so pa zamüdili: i ođišli so, niki na marof svoj, niki pa na trstvo svoje, ti drugi so pa spolovili njegove slugu, i z obšalnostjom ošpotane, spomorili so je. Krao pa gda bi to čüo, rasrdo se je, i poslavi svojo vojsko, pogübo je ljudomorcu one, i varaš njihov je požgao. Teda veli slugom svojim: Gostivanje je toti gotovo, ali ki so bili pozvani, ne so ga bili vredni. Idte zato vü na križopotje, i šterekoli najdete, zovte je na gostivanje! I vü iđoči slugi njegovi na poti, vküp so spravili vse, štere so najšli, lagoje i dobre i napunilo se je gostivanje s sedećimi. Notri je pa prišao Krao, ka bi vido sedeće i zagledno je tam človeka ne oblečenoga s svadbenim gvantom. I veli njemi: Prijateo, kakda si esi notri prišo, nemajoči gvanta svadbenoga? On je pa zanejmo. Teda je velo Krao slugom: Zveže njemi roke i noge, i vrže ga vu vünejšjo kmico: tam bude jokanje, zobno škripanje. Ar so vnogi pozvani, malo jih je pa odbranih.

*

V denešnjoj preprosto i prirčnoj priliki so zapopadnjene globoke verske istine. Da bi je leži zarazmili i zapopadli, nam jih Gospod pove v priliki: „Nebesko kraljestvo je spodobno kralji, ki je pripravo svatbo svojemi sini...”

Pomen prilike: Krao sveta, Bog, vse lüdi pozava na večno svatbo, na večno zveličanje. To je oprvim včino, kda nas je stvorio za večni namen: Naj bi Boga spoznali, ljubili i služili i se potom toga zveličali. — I od toga časa On ne henja znova i znova pozavati k večnomi zveličanju. Pošilao je očake, preroke, svojega Sina Jezüša Kristüša, apoštote; nastavio je sv. Cerkev, ki pošila svoje duhovnike po celom sveti, da lüdi opominajo, pozavlejo k večnomi zveličanju. Ar „Bog šče, ka se vsi lüdj zveličajo!“ Sv. Pavel.

V priliki sv. evangelija pa jasno vidimo, ka je tisto, ka lüstvo zadržavle od svatbe, i ka tisto, štero človeka najbolje zavera, nazajdrži od zveličanja: bogastvo, dika i vživanje etoga sveta. To moti i blodi človeka, ka je slepi i glühi za Boga i njegovo pozvanje. „Kak žmetno je priti bogatini v nebesko kraljestvo...“ pravi Kristuš sam. — „Bog poniznim davle svojo milost, gizdavcom pa se protipostavlja“, štemo v sv. Pismi. Što ete svetlubi, je neprijateo Boga!“ Sv. Jan. — Zato: „Dvema Gospodoma nišče

Politični pregled.

Rusija sprejeta v Drüstvo narodov.

Sprejeta je z glasovi 38 držav. V zvezi narodov je 57 držav, tak je ne bilo za sprejem komunistov 19 držav. Proti so bile sledeće države: Argentina, Belgija, Bolivija, Kolumbija, Kuba, Guatamela, Honduras, Irska, Liberija, Luxemburg, Nikaragua, Panama, Paraguay, Holandija, Peru, Portugal, Salvador, Siam, Švica i Venezuela. — Proti sta tüdi Nemčija i Japonska, šterivi sta že prle izstopile iz Drüstva Zveze narodov. Motta, predsednik švicarske republike je s sledećimi rećmi podpro svoje stališće proti sprejetji Rusije: „Švica je slobodna država i v njej so se vse stranke brez razlike jezika izjavile proti Rusiji. Sprejem Rusije v Zvezo narodov je proti pravilam Drüstva Zveze narodov, ar v njo majo stopiti samo tiste države, v šterih vlada slobodščina. Sovjeti, to je ruski komunisti, držijo vero za opij, čemer, ne dopüšćajo slobode dušne vesti, duhovniki i njihove družine ne dobijo živeža i cerkve se podirajo v Moskvi; kje je bilo nekda 500 cerkvi, jih je ostalo dnes samo 40. Komunistem razdira družino, ne priznava osebnostne slobode i je socialno vreditev države postavio na robstvo prisilnoga dela. Lenin je Zvezo

nemre služiti!“ — To je očivesno i brezpogojno!

Vidimo tüdi nadale, ka krao, Bog, žele od človeka za večno življenje svatovsko oblačilo! Svatovsko oblačilo pa pomeni: posvećujočo milošćo, pravićnost — svetost duše. — To je edini pogoj za več. življenje. Zato pravi sv. Pavel: „Ne nećistniki, ne zakonolomci, ne razbojniki... ne bodo zadobili božega kraljestva.“

„Jaz sem zveličanje ljudstva“... I sv. Cerkev moli i prosi: Naj nas Bog reši vse nesreće, — zasleplenosti, glühote, nespametnosti — ka bomo slobodni na duši i teli — ne navezani na bogastvo i čast, na vžitke etoga sveta — s slobodnim srcom spunjaval tvojo volo, ki je, da bi se vsi lüdj zveličali!

Razgled po katolićanskom sveti.

Švedska. Ka piše od katolićanske cerkvi švedski pisateo Reventlov, protestant. V novinah „Nordisk Ugeblad“ je napisao zgoraj omenjeni pisateo od katolićanske Cerkvi med drugim ešće to: „Ta Cerkev je najvećka organizacija, štera odgaja lüdi i je napravi za bole duhovne, bole dostojne i bole popolne, po duši ravnotežnejše. S kom se je katolićka Cerkev na svojoj poti srećala, vzela je za svojo nalogo, ka to vse preobrazi. Ona ma već sküšenj za sebov nego šterašćeć druga organizacija. Razmi niske svetske stvari, ka i zvi-

narodov imenüvao za družbo roparov. Rusija se trüdi dnes za vstop v Zvezo narodov samo zato, ar bi rada dobila oporo proti Japonskoj.“

— Te istinske reći, ti pravi razlogi pa ne so mogli većine odvrti od glasanja, ka ne bi sprejeli Rusije v Zvezo narodov. Litvinov s svojim ruskim odposlanstvom je stopo v dvorano Zveze narodov i prvi ga je pozdravo Titulescu, rumunski zvünejši minister. Rusija je dobila z 40 glasovi stalno mesto v sveti (tanaći) Zveze narodov tüdi.

Židovje, naj rešijo svoje zemelsko sredstvo, so Kristüša, nebeskoga Krala, vmorili. A kak sv. Augustin pravi, nebeskoga kraljestva. neso dobili, zemelsko pa zgübili. Bojimo se, ka se kaj spodobnoga ne zgodi tüdi z Drüstvom Zveze narodov, štero je najhüjše i zaprisežene, odkrite sovražnike bože sprijelo za svoje prijatele. Boži mlini toti pomali melejo, a tembole sigurno. — De Valera, predsednik Irske je v imeni vseh katolićancov i vseh kršćenikov zahtevao od Rusov, naj dajo slobodščino veri. Litvinov na to ne odgovoro, samo je povdarjao, da je za mir. Pa pitamo, je mir brez Boga mogoći?

šene duhovne; zna združavati i voditi srca do najvećše pobožnosti. Vodi ne samo duhovno obdarjene lüdi, nego i nemoćne — slabe. Katolićanska Cerkev je v svojoj pojavi kak velka drama, sveta igra, štere obseg i napredek je vsestranski. Ona delüje s svojov liturgijov na lüdske duše. Kakše uspehe so dosegnole države s svojov bojnov i mirovnov politikov? S svojov mehküžnim življenjem, štero pravzaprav vničava pravo izobrazbo? Nasilje, površnost i nepopisivo norost. Do toga vsega je prišlo. Do vsesplošnoga nemira. I ravno zavolo toga se dela težnja za verov. Što bo zadovolio toj težnji? Nišće drugi ne kak katolićanska Cerkev.

Mučeništvo katolićanskih duhovnikov v Sovjetskoj Rusiji. Dosta katolićanskih duhovnikov je ešće po vozaj bolševiške Rusije. Njüva imena bodo zapisana z zlatimi črkami v zgodovini katolićanske Cerkve 20. stoletja. V začetki toga leta je vmro v zapori duhovnik Trojgo. Toga so bolševiki tak dugo mantrali, ka je znoro. Na spodoben način se je zgodilo srćnomi polskomi duhovniki v Leningradi, Pavli Chomići. Politićna oblast ga je pregnala na Lolovicke otoke, gde je strašno trpo na duši i na teli. L. 1932 so ga nazaj pripelali v Leningrad, dali so ga v posebno vozo, gde je bio do meseca junija 1933. Štiri mesece je ne smeo iz voze nanć na dvorišće ne, ne je smeo nikaj šteti. Šef policije je vse posküso,

samo da bi on zatajo vero, i stem dokazao lüstvi, da je vera „čemer za narod“. Junaški Chomić je nazadnje znoro kak i duhovnik Trojgo. Takšega so poslali na prisilno delo, gde naj bi sekao drva. Njegovo stanje je bilo strašno, to so uvidili tüdi bolševiki i so ga odpelali v Leningrad v bolnico.

Nemčija: Pogansko norsko delo narodne socialistiće mladine i organizacija katolićanske mladine. Novopoganski nemški list „Nordland“ etak nori: „Nemška mladina 20. stoletja se s ponosom izpove, da zna živeti brez greha i zavolo toga ne potrebüje nikakše Bože milosti. V boj zato za novo dobo nemške sile i edinstva. Naj splamti posvećena skrivnost krvi i naj pokaže sveti, ka je minolo vreme kršćanstva. Na mesto kršćanstva stople vera krvi i čistoga plemena. Ime „pogan“ naj bo časten naziv naših mladih. Ja, mi smo ponosni, da smo po jezeroletnom robstvu kršćanstva prvo novopogansko pokolenje.“ Na takše norsko delo novopećenih poganov odgovarja dostojno katolićanska nemška mladina. Čeravno je moćna cenzura, prihajajo do nas vesti s strani katolićanskih drüstev v Nemčiji, štere nam kažejo med drugim i to: da vrši mladina velkoga trgovinskoga mesta Dortmundu v prepunjenih cerkvah spokornišće pobožnosti, ka je proslavila v Freiburgi sv. Bernarda z velikimi svećanostmi, ka je iz Osterfelda poslala zahvalo Sv. Oči zato, ka je Sv. Oča poslao tistomi kraji apostolski blagoslov; ka je potemburškomü škofi prisegnola vernost do smrti, ka so Marijanska romarska mesta Wegenthal i Höchstberg gledala 8. junija toga leta na jezero dekel, štere so obnavlale svojo vernost Kristüši Krali na rokaj presv. Bogarodice, da je svetila katolićanska mladina v Stuttgarti z zvünnrednimi svećanostmi svetek svojega apoštola sv. Bonifacija, da je v Würtembergi opravilo već jezer moške mladine zaprte duhovne vaje, da se ojaćijo za boj z novimi pogani svojega naroda; da je katolićanska mladina škofije hindelsheimške žrtvüvala svojemi novomi püšpeki prstan z vrezanim motto: „Verna ljubav mladine naj bo moć Tvojim rokam“.

Strahoviti viher na Japonskom.

Pred par dnevi je divjao grozoviten viher, znani tajfun, na Japonskom i je napravo na vnoge milijone kvara. Najveć sta trpeli mesti Osaka i Kioto. Hiš je porüšo ali poškodüvao na desetjezere, 160 jezer lüdi je brez strehe; mrtvih je 2064, ranjenih pa 2200, 1300 jih pa fali. Šol je porüšenih 35 i 500 šolske dece je mrtve pod rüševinami. S potniki pun brzovlak je počo viher kak kakši gubać k pećini. Ribnićke ladje so se potaplale, po viheri je pa prišla ploha, štera je povzročila povoden. Že 30 let ne bilo takše nesreće na Japonskom. — Najvišja moć je li nad nami.

Dijaški kotichek.

Refleksija.

Vsa naša duševna stavba je podvržena zakonu skupnosti: vsi za enega, eden za vse. Kakor se v zvenećem predmetu, ko ga udariš, vsak molekul trese in zveni, tako se iz človeškega srca vsak tüdi najmanjši vzrok odbija po celom telesu.

Prostaško obnašanje v kakem slučaju neizogibno slabo vpliva na celoto, kakor plemenito obnašanje na zunaj, moćno odmeva na duševnost.

O Michelangelu se pripoveduje, da se je za časa, ko je v Vatikanu slikal strop Sikstinske kapele, tako navadil oči imeti obrnjene gori, da skoro ni znal već gledati doli. To je povest. Resnica pa je, da kdor se že v mladosti navadi gledati vzvišene reći, se ne da premotiti od skušnjave, da bi se naslajal z umazanijo. Bo doživljaj sicer presenećenja in razočaranja nad seboj, a ravno to mu bo dokaz, da je življenje brez kreposti žalostno hiranje.

Ideal obstoji baš v tem: hrepeneti v višave.

Pokvarjenost pa vleće, sili navzdol. Ideal je vrh gore, pokvarjenost je dno moćvare.

Vzemite prižgano svetiljko in jo

pogreznite v blato: evo, ideal, ki ugasne v pokvarjenosti.

Samo čist mladeniće je zmožen pravega navdušenja za dobro in lepo. Skušaj si vzgojiti velikodušno srce. Proć ozkosrćnost, proć egoizem! Ustvari v sebi plemenitost. Tako, da boš plemenit v okusu, v čitanju, v izbiri prijateljev, v govorjenju, v obleki, v pohištvu, kajti okoliš ima velik vpliv na tvojo duševnost. Saj živiš v dobi, ko treba zavzeti pravi položaj in poghati korenine na globoko. Nekaj tebi poznanih se je usidralo na pešćene plitvine, ti se usidraj na zanesljivo lepoto, ki je Bog.

Ne boj se, da bi imel preveć ideala. Tega nikoli ni preveć, kadar je zdrav. Tüdi ne poslušaj tistih, ki pravijo, da je v teh težkih časih ideal odveć, kvećjemu še za pesnike in za tiste, ki se jim dobro godi.

Vsi sestavni elementi pravega ideala so vzeti iz resnićnosti, z odstranitvijo vsega manj vrednega, podobno kakor v lepi žemlji ni plev, ne otrobov, ne slame. Kadar imaš pred seboj človeka s takim idealom, vzkligneš nehote: To je res dovršen človek! Tak bi bil rad tüdi jaz!

Obstojia ideal za mladenića, za mladenko, za očeta, za mater, za urad-

nika, za generala itd. Kolikor bolj se vsi ti približajo takemu idealu, toliko boljši so, toliko već bodo znali dati drugim, toliko bolj se bodo žrtvovali za bližnjega.

Zdaj vidiš veliko resnićnost takega ideala. Pa to še ni vse. Obrniva list in bova našla dva problema. Eden je geometrijski, drugi iz matematike.

1. Ne bodi toćka na krogu, ampak center kroga.

2. Ne bodi le vsota seštevanja n. pr. 5+3=8, ampak vsota pomnoženja 5X3=15.

Ali vidiš v teh številkah ideal? V mrtvih številkah ne, pać pa v poživljenih. Dobro pazi na dokaz.

Vidiš, kako se tvoj kolega žrtvuje za dobro stvar. Našel si 5 njegovih dejanj, potem še 3, torej 8.

To ti imponira, ga spoštüješ in skle-neš posnemati ga. Ker si pameten fant, se ne boš zadovoljil s številko 8, ampak 5X3 ali 5X8 ali še več. Hoćeš v dobrih delih prekositi svojega kolego!

Na ta način je tüdi geometrijski problem rešen, ker si se postavil v center kroga, delić na desno in levo, vse naokoli pri vsaki priliki in vsakemu to, kar zmoreš, da le pomagáš drugemu.

Idealnemu študentu bo zlahka najti take prilöžnosti. Le nekaj primerov. Tvoj sošolec je „revež“ v šoli. Pomagaj mu. Drugi je otožen, potolaži ga. Pisatelj Verlaine pravi: „Ni lepšega za človeka kot zmanjšati žalost drugemu“. Pristopi k Vincencijevi konferenci po vzgledu idealnega dijaka Ozanama. Koliko dela boš našel. Vpiši se v Kongregacijo in bodi aktiven član. Poišči zvezo z „Mladci“ in sodeluj z njimi. Katolićka akcija ti odpira vrata na stežaj in v njej te čaka ogromno dela. Tvoj kolega išće inštrukcije, ker se sicer ne bi mogel vzdrževati in ti veš zanje, privoći mu jih. Imaš kako lepo knjigo, rad jo posodi drugim. Slišiš, da drugi v svoji zlobi ali nevednosti zabavlja čez vero, hvali marksizem, komunistem, šteji si v dolžnost, braniti dobro stvar, itd.

Taka delavnost ne bo koristila samo drugim, ampak tüdi tebi. Pregovor pravi: Kdor uči druge, uči tüdi sebe. Taka delavnost te bo usposobila, da boš drugim lahko govoril o dolžnosti in kreposti. Taka delavnost te utrdi za nove žrtve. Pa še nekaj! Kolikor energije porabimo v prid bližnjemu, toliko je odtegnemo grešnemu poželenju!

Pisma naših z tujine

Francija.

Prečastiti gospod urednik!

Vu imeni Jezušovom pozdravljam Vas, celo Slov. krajino, posebno pa svoje domače, drage stariše, brate i sestre, štere sem mogla z žalostnim srcem zapustiti i se preseliti v deleš-njo Francijo, kama se rivle stotero našega lüstva. Vnogi mislijo, ka so tū nebesa na zemli, ali strašno se vka-nijo. Prav lepo se Vam zahvalujem na rednom pošiljanji Novin, M. lista i M. ograečka. Naznanjam Vam, da so mi ti listi najlūbši spremlevalci med tūjim narodom. Zato se pa naj raz-veseli vsakši oča i mati, če njemi hči ali sin priporoča naše najbolše i naj-bole domače liste i se te tūdi po njih ravna, da ne zajde nikdar v slabo pajdaštvo, štero pripela telko i telko našega dobrog naroda, posebno pa nas mladino v propast, v pogūblenje.

Tak ti pošilam lūbko Trnje i do-mačija pozdrave prek velikih bregov i hiš, ki so vsem pa vendar le tūje. Ostali ti bodemo verni i zdravi na dūši i teli, da se bomo ednok veselo pozdravljali. Naj se ti milimo, Sloven-ska krajina, gda ti zadonejo glasovi iz dalne tujine. Ostani mi zbogom in ne spozabi se z nas, mili moj slo-venski kraj, Bog te živi na vekomaj!

Z lūbim Sinekom Vas blagoslovi Devica Marija.

Veronika Gabor iz Trnja.

GLASI.

SLOVENSKA KRAJINA.

Naš namen do prišestne ne-dele. Prosimo drage naročnike i nji-hove domače, da do prišestne nedele zmolijo vsaki den edno Zdravo Marijo: *naj se sveto čislo pobožno moli po sveti.* Vsaki tjeđen bomo eden takši dober namen določili. Ne pozabimo Gospodovih reči, ka gde nas več pride vkup v njegovom imeni, je on med nami. Vkup pa pridemo v nje-govom imeni z molitvijov. Skūpnā molitev, če je pobožna, prinese po-sluhnitev.

Posvetila se je Srci Jezušo-vomi družina Kovač Matjaša v Čren-sovcih. Obred posvetitve je opravo vrednik Novin.

Zadnji frtao leta za Novine. Prišli so zadnji trije meseci za na-ročitev Novin. Koštajo za te tri me-sece samo 6 dinarov na skūpnā na-slov. Po zakoni prave lūbezni smo v prvoj vrsti dužni podpirati dober kršćanski domači tisk, poleg njega pa tūdi drugoga, če mamō ob čem. Zato idite širitelje k hišam, gde nemajo Novin i je nagovarjajte, da si je na-ročijo. Par kil graha ali drugoga zrnja, pa je ta mala naročnina plačana. Trbe samo malo dobre vole. Širitelom po-

šlemo k dozdašnjemi številci Novin nekaj več, naj je pokažejo nenaročni-kom i te spodbūdijo za naročitev. Višešnje številke naj nam širitelje zdaj ne vraćajo, nego je med siromake raz-delijo.

Griža se širi. Iz lendavskoga sreza je prišla že tūdi v sobočkoga. Dozda jh je vmrlo 19 v griži.

Zahvala. Breplačno je napravo stol i dve klopi stolar Tkalič Jožef iz Nedelice, za siromaško kūhinjo v Soboti. Za delo nikaj ne si je računō. Bog plaćaj za dobroto! — Dom sv. Frančiška.

Tajnik cestnoga odbora v Ljutomeri je g. Rupnik Rudolf, bivši tajnik c. odbora v Lendavi. Premeš-ćen je se iz Novoga mesta.

Turnišče. Sirotišnica „Deteta Marijike“ se pomali v red postavlja. Ma že par malih sirot. Dobila je v rejo kravo od g. provizora Greifa, ka do mali meli mleko. Dom sv. Fran-čiška njim je pa poklono deske, skra-dnjeke, fosline, nekaj živeža, 10 bri-sač i blūzi 13 metrov platna za ob-leko siromaškoj deci. Gda se odpre slovesno sirotišnica, bomo naznanili.

Zapor. Zavolo griže je lendav-ski i sobočki srez zapreti i brez po-trebnoga dovoljenja se ne dovoli pre-hod v ljutomerski i čakovski srez. A na železnici pa je prosta vožnja na vse kraje.

Smilenim srcem. Letos je do-ber Bog obilno blagoslovo jesenski pov: krumpļi, grah, hajdina, proso, vse je v obilnosti obrodilo. Tikvi je teliko, da lūdje ne vejo kama ž njimi. Isto moramo praviti od repe. Siroma-kov mamō dosta na vse kraje, ki potrebūjejo pomoći. Zato se oprosijo vsa smilena srca i denejo kaj strani, ka što prevūja, od svojega pova za siromake i to naznanijo „Domi sv. Frančiška v Črensovcih“, da si dare odpela. Smilenim je Bog smilenje oblūbo.

Lendava. Prestavljen je iz Len-dave bivši ravnatelj Lovro Farazin za profesora na mešč. šolo v Ptuj. Len-davćarje so bili ž njim jako zadovoljni, ar je bio mož na svojem mestu, ki je s svojom glavom mislo i po svoji no-gaj hodo. Želimo njemi na novom mestu obilnoga blagoslova.

Tifus. V Lendavskoj okolici se je tūdi pojavilo nikelko slučajev tifusa.

Poročil se je g. srezki podna-čelnik K. Prah z gč. Marijo Lahovnik. Novoporočencema iskreno častitamo.

Proslava 15 letnice oslobo-ditve Slov. krajine, ki so jo štela nacionalna društva prirediti v Lendavi, je odložena zavolo toga, ar bi se je samo malo lūdi vdeležilo. Banska up-rava jo je prepovedala, odložena je za-ednok na tri tjeđne. Bo se li te ob-slūžavala ali ne, ešće ne gotovo. Naj-boše bi b. lo jo odložiti do 20 ali 25 letnice i te jo obhajati skūpno s ce-

lim narodom kak najbolje slovesno. Tečas zvrši že veliki deo naše mla-dine svoje študije v novoj državi i de ta lejko živi svedoki kak sad o-sloboditve.

Prošćenje v Renkovcih. V ne-delo, 7. oktobra, bo pri nas „Trezinje“ prošćenje (mala Trezika Deteta Jezu-sa, god 3. oktobra).

Tatvina. V Črensovcih pri Hor-vat Štefani Lukači so neznani tatje od-pelali po mlatitbi tisto noć šest met-rov zrnja, pšenico, žito i proso.

Širitelje, ki neste pobrali na-ročnine za Marijin list, vćinite to vćasi, ar je skrajni čas prišo, da ka-lendar damo v delo.

Ki žele meti Kalendar Srca Jezušovoga, naj ne kūpije drugoga. Jako lepi bo i koštao bo samo 6 Din. Novembra meseca izide.

G. Bistrica. Griža se je jako razširila, šola je zaprta. Dozda j so vmrli štirje v griži, troje dece i eden dečko, od šteroga smo že pisali v No-vinaj. 26 betežnih na griži je odpela-nih preminoći petek v Odrance v šolo, da se tū vraćijo. V soboto so znova prišli z automobili po betežnike, šteri so se po hišaj skrivali v celoj čren-sovskoj fari.

Našim v Franciji i njihovim domačim. Oktoberski M. list, šteri je že v štampi, prinese slovensko i fran-cosko spovedno formulo. Oprosite se domači francoskih delavcov, da te Ma-rijin list odstopite vašim v Franciji. Če ga pa nemate, si ga lejko naročite pri našem vredništvi. Isto vala za naše v Franciji, ki nemajo M. lista naročeno-ga. Sto falatov smo ga dali već štam-pati. — Uprava M. lista v Črensovcih.

Lejko odate sladko i na pol sladko krmo, če jo ponūдите Agrar-noj gospodarskoj zadrugi v Črensovcih. Ta je dobila ponūdbu na već va-gonov.

Tiskovna pomota. Dnes tjeđen je tiskarna štampala: „Vmrli so“, mo-gla bi pa „vnrli so“. Najmre Novine so vnrli. Ne razmijo črkostavci za-dostno slovenski i tak je prišla po-mota. Pa ki Novine vrne, je tūdi vmro za nje.

Novine so narasle za komadov: 4 v Gomilicaj, 1 na D. Bistrice, 3 v Turnišči. Skūpno za 8 komadov. — Vrnjene so troje v Lendavi. — Uprava.

Prvo sv. mešo je darivao dnes tjeđen v Dokležovji g. Kovačić Alojz, novomešnik, salezijanec. Predgali so njemi g. Jerić Ivan, dekan, manuđuk-tor pa bili g. Vadović Rudolf, beltin-ski plebanoš.

Marijin List i M. Ograeček ov tjeđen razpošlemo. Mladina najde lepe reči v Ograečki; naprej jo opominamo, naj si ga prećte.

Moćno so se prehladili vred-nik naših Novin i stari protin se njim jako pobūdo. Ar so pa betegi vćasi v zaćetki proti stali, je z božov pomoć-jov vekša nevarnost odvrnjena. Se ću-tijo dobro že i pomali delajo.

Odranci. Zavolo griže je naša šola zaprta i spremenjena v izolirnico. V njo pridejo od griže napadeni be-težniki, da se loćijo, izolirajo od zdra-vih. Tū do se vraćili.

Karitas za vse, vsi za Karitas! Pri-jatelje aidūjejo eden za drugoga vse. „Karitas“ je naš prijateo. Posebno je prijateo tistih, ki so v stiski i rabijo penezno pomoć. Kak je ona naš prijateo, tak moramo biti mi njeni prijatelje. Prijateljstvo svoje pokažemo s tem, da njoj zavūpamo... Zavūpanje pa pokažemo s tem, da se pri njoj zavarujemo... Zavarte se-be i svoje domaće kempri! Zavarjete se lahko za slučaj smrti i za doto ali herbijo. Za po-goje zavarvanja zvedite pri vodstvu „Karitas“ v Maribori, v uredništvu „Novin“ v Črensovcih, pri g. Mataj Franci, tajniki Kmečke po-sojilnice v Murskoj Soboti, pri gg. dūšnih pāstiraj itd. Pobrigajte se kempri, ar škoda je vsakoga dneva. Kempri se zavarjete, tem prle bote meli zasiguran pripomoćek za stara leta, za slučaj smrti, ali za slučaj zdavanja vaše dece. Že jezeri so izrekli zavarovalnici „Karitas“ toplo zahvalo. Zahvalni joj bote tūdi vi!

Cigani malomi smo grozdje ponūdili, pa je ne vzeo. Etak se je iz-govarjao: Ne vzemem je, ar će je jem, grižo dobim. Znamenje z grižov na-punjenoga ćasa.

Cena graha je poskoćila. Lepi, z rokov prebrani črešnjovec se oda že za 2 Din, 20 par. Pazite, ki ga mate, da se ne znorite.

Važno za delavce v Franciji!

Francosko društvo za emigraciju v Zagrebi je izdalo slovensko-francoski i francosko-slovenski slovar, šteri obsega 184 strani i prek 5000 reči. Slovar je prirejen tak, da se zlejška pravilno ćte i piše. Vsaki delavec, šteri že malo zna francoski, se lejko s pomoćov toga slo-vara hitro navći gućati i pisati.

Znano je, da našim delavcom v Fran-ciji dela najveć težav neznanje jezika. S tem slovarom bo to olejšano. Domaći, ki mate delavce v Franciji, ne pozabite na to i priporoćajte ga svojim. Košta samo 12 Din. Poština posebi. Naroći se pri: Francusko Generalno društvo za emigra-ciju u Zagrebu, Trnjanska cesta, br. 33.

Blagoslovitev sirotišnice „De-teta Marijike“ v Turnišči. Oktobra 14., od dnes dva tjeđna, se bo blago-slovila sirotišnica „Deteta Marijike“ v Turnišči. Ki ma lūbezen do siromaške dece i obćem, naj za te den kaj po-kloni čć. sestram za vzdržavanje hiše. Ki je bliže k Črensovcam, naj svoj dar izroći pri „Domi sv. Frančiška“.

Zahvala.

Štejem si v dolžnost, da se javno za-hvaljujem g. poslancu Benko Josipu, da se je požrtvovalno zavzeo zame ter dosećel, da sem zopet namešćen.

Čepregi Karel
pom. strojar s/s. Vojvoda Putnik.

Kovačova Julika.

Tatvina v Prespurgi.

— Lejko bi bio tūdi musliman. Komisar: — V a s ne pitam. Od nje ga bi rad zvedo, kaj je!

Zlatko odgovori:

— Mate napisano: akademik.
— Po veri, ne po pozvanji.
— Gospodićna Rozalka je pra-vila, ka sem budhist, jaz pa trdim, ka ne. Kristijan sem.

Komisar srećno vzdihne:

— Hvala bodi dobromi Bogi!
(Rozalki:) Pišite: rimsko katolićke vere.
(Potem se obrne k Zlatkoji:) — Prav?

Zlatko:

— Kaj bi bilo prav?

Komisar:

— Ne razmim.

Zlatko:

— Jaz tūdi ne.

Komisara je palik prijao sen. Se-do je na divan i zbirao svoje misli. Najrajši bi zaspao, ali to bi bilo proti njegovoj naravi. Kaj ednok dr. Pravnik začne, to mora priti do konca. Nekaj njemi je pravilo v glavi, ka te mladi ćlovek je ne navaden grešnik. Je spo-doben gladkoj ribi, štero držiš, stisneš, ali itak se ti zmūzne iz rok. Smrtno bleđi obraz so zakrivali sūhi prsti, med temi je skrivoma opazūvao mladoga

dijaka. Pokarala ga je dūšna vest: „Na slabom konci si prijao; grobijanec s takšim ponosnim ćlovekom, kakši je viditi te dijak, nikaj ne opravi“. Od-loćo se je za novi naćin „dela“, resno vliudno, skoro proseće je gućao:

— Gospod, zmućen sem, ali itak vidim, da ste ne eden od navadnih lūdi. Ne tajim dnes... ste moćnejši od mene. Dva dni i dve noći najmre mi fali spanje. Ne mućite me, prosim. Če bo tak šlo naprej to zaslišavanje, tri dni ne opraviva. (Pogledao je na mlaj-šega dijaka.) Potem bi prišo na vr-sto vaš pajdaš, vse kaže, da nikaj ne slabši ftićek, kakši ste vi in potem sa-mo v soboto bi lejko mislo na poći-tek. (Po kratkom odmori je teklo na-prej): — Vaše ime, vera, pozvanje in vse spodobno me telko briga kak vas lanski sneg. Spao bi rad. —

Zlatko se je opravićavao:

— Vūpate trđiti, gospod doktor, da sem vam jaz moto noćni poćitek? Kazimir:

— Za volo naj lejko spite do prišestne nedele...

Komisar se skoro jokao:

— Ne morem. Vkradnola sta klop mestne obćine. To je dokazana istina.

Kazimir je razžaljeno sećeo vmes

— Gospod, obžalūvati te mogli te reći...

Samo malo je falilo, da sta se ne prijela s komisarom. Brata sta trđo drđala gospoda. Našćevala sta njemi vse grđe reći, s šterimi jiva je sprijeo, obećala, ka ta ga gnala pred sodnika, ka ne moreta poznati nikšega vsmi-ljenja, kda mladim i nedužnim lūdem blatijo poštenje...

— Ne priznaća tatvine? je grmeo komisar.

Zlatko je vrgeo svoj bankaš pred gospoda na stol:

— Pogledajte, 3000 dinarov naj-dete v njem. Mislim, brat tūdi zmore telko, če ne već. Mava lepi, naprej plaćan kvarter; meseca maja smo, samo norc, ali betežen ćlovek bi kōro v takšem vremeni; to se pravi, ka sūhi les, vaša klop, nam je tūdi za peć nepotrebnā... Zakaj bi vzela potem to malovredno klop?

Suheć je ponizno javo, ka sta zdignola klop i bi jo zagvišno odne-sla će on ne bi meo odprte oći.

Kazimir je škripao z zobmi, naj-rajši bi pa poćo od smeha:

— Gde je tisti zakon, šteri mi prepove, ka bi odneseo to, kaj je moje?

— Komisar se je v hipi spre-

meno v staroga grobijanca:

— Kaj? Ta klop je vaša? Go-spodić, vi lovite svojo pamet, štera je zablodila na jūžni tećaj. Ali jaz vas opominam, ka smo ne na jūžnom te-ćaji, nego na mestnom policijskom komisarijati. Dokažita, ka je ta klop vajina, toda ne vūtro, — taki.

Zlatko je zdigno svoj bankaš s stola, poiskao v njem potrdilo od kra-levskoga notaroša; potrdilo je porino gospodić pod nos... Za svojim hrb-tom je ćuto toplo telo brata i to mla-do, toplo telo se je zvijalo, mantrao ga je komaj zadūšeni smeh.

Gospoda od policije je orala z zvedavimi oćmi beli papir. Menjavali so farbo. Komisari so plesale slove pred oćmi, zato je Rozalka prebirala papir:

„Podpisani kraljevski notar s tem posvedoćim, ka sta klop z oznaćko „K. Z.“ kūpila i plaćala akademika, plemenitoga gospoda Kregar Kazimir i Zlatko, zato je ta klop njuna pravićna lastnina.“

Komisar je začno od nova; de-belo gledao Suhca, Suhec Repnika, Repnik Rozalko, vsi trije dva dijaka; na konci je gospodić komisari vujšlo:

— Ne razmim...

Dale.

PO DRŽAVI.

Nesreče. Jeraj Jakob, železničar je rivač tovarne vlake v Ljubljani. Poškalo se, spadno pod potače, šteri so ga vmorili. — Gobe je kupila Rus Kristofova žena v Brodi na trgi i je peterim svojim domačim pripravila. Vsi so se zagitali ž njimi, ar so gobe bile čemerni. V bolnišnico so je spravili vse i hitra zdravniška pomoč je vse rešila smrti.

Hišo so zažgali Bečrovič Abazi v Balabanimi v Srbiji i njemi ženo z detetom vmorili nepoznani hūdodelci.

Na Vogrsko smemo izvažati pet jezero vagonov drv, 4 jezero ton staybenoga lesa, 400 ton orehov v lüščanj, 420 ton kalcijovoga karbida i 9125 kil morskih rib.

Zakone je razpisavao i nove dovoljavao stari katoličanski pop Jukič v Sarajevi. Zatožen je zato pri cerkvenoj, političnoj i sodskoj oblasti. — Starokatolička kriva vera ne priznava nezmotljivosti pape v verskih dugovanjaj i nevtepenoga poprijetja Bl. D. Marije. Vodijo jo odpadnjeni i zoženjeni katoličanski duhovniki.

Mesto ribe je vlovno mrtvo dete Živanovič Milorad poleg pančevskega mosta.

Edno leto voze je dobo ban- kir Živkovič Števan v Leskovcih zavolo krive prisege.

Vmori i druge hūdobiye. Mrzlikar Jakob, mehanik, človek brez vere, je strelilo svojo ženo, Ano, na Viči pri Ljubljani. Ženo je povrgo i odišo od nje, i gda je navidez skesan prišo nazaj, ga je sprejela. I njegova zahvalnost je bila ta, da jo je strelilo. Pokojna je mati 7 dece.

V ljubljansko trgovino je z razjokanim obrazom prišo en mladenec i proso svojega pajdaša iz šolskih let, trgovskega pomočnika naj njemi posodi peneze za potne stroške, ar so njemi oča vmrli. Trgovski pomočnik njemi je dao peneze pa ešče sam šo na sprevod. Ali na veliko svoje začudenje je prijatela ne najšo tam, pač pa očo njegovoga živoga, šteri je od sina samo teliko pravo, da je fakini i ka ešče na gauge pride.

Anžur Antona, ki je odskočo z z ljubljanske voze, so orožniki zgrabili na lastnom domi v Spodnjoi Zdobrovoji, gde je bilo prošenje. Tü so ga z bajonetom presmeknoli, ar se njim je proti postavlao.

Triletno vozo i dveletno zgübo častnih pravic je dobo Cizarič Ivan iz Pavlovec v Maribori, ar je natelko zbio svojo ženo pijanko, ka je od doblenih ran v treh dnevaj vmrla.

Vlomi. V Črmošnjicah pri Kočevji na Kranjskom so vlomili ponoči v trgovino Šamer Emilija i odnesli 28 jezero dinarov vredne süknje.

Kak živi lüdstvo na Severnom Vogrskom.

Nekaj študentov debrecinskoga vseučilišča je odišlo na letni počinek v severno Vogrsko, gde so šteli prestudirati življenje na vesi. Zdaj objavljajo sad svojih študij iz krajev okoli gornjega i srednjega toka Tise, tak iz krajev, šteri mejijo na Podkarpatsko Rusijo. Iz občine Nyirábrány, severovzhodno od Debrecina, je napisao Kovács János, študent medicine od reči do reči eta: „Tü živi okoli 6000 lüdi brez najmenših sredstev za življenje. Siromaštvo, šteroga nemrem nanč dobro opisati, je povzročilo, ka je narod spadno v pravom pomeni reči na stopnjo živali; so med njimi takši, šteri nemrejo več gučati i komaj stisnejo iz sebe kakšo reč i to nerazumlivo.“ — Te madjarski študent se je prepričao, ka se lüdie čüdüjejo tistomi, šteri ma šest vogrskih filerov. Edina hrana njim je ves čas samo krumpiš, i nekši črni kiseli krüh, za šteroga se ne ve iz koj je napravljeni. Ti lüdie so že leta i leta ne jeli mesa, sladkor dobivajo samo betežni i vmirajoči.

Nacionalistični list „Magyarság“ piše: ka se deca v tom kraji od desetoga meseca svojega življenja hranijo izključeno samo s krompirom i zavolo toga vidite tam najbole redke slučaje zaostalosti v rasti. Hiže teh lüdi komaj rastejo iz zemle, v njih je

V Ljubljani so obsodili 12 vlovilcov, ki so napravili v kratkom časi 50 jezer dinarov kvara.

Pametno i prepotrebno. V Kamniki na Kranjskom je edna tovarna naznanila delavcom, da bodo z dela odpüščeni, če do pijančivali i se bili. Naj si trezen človek slüži krüh, pijanec i pretepač ga je ne vreden.

OKOLI PO SVETI.

350 letnico so obhajali Horvatje, ka so se iz Slavonije naselili na Moravskom v Čehoslovaškoj. Prebivajo tü v treh krajaj: v Frelichovom, Przerovi i na Dobrom polji. V cerkvi i šoli majo češčino, doma pa svoj stari horvački jezik rabijo. Proslavo je organizirao naš poslanik Grisogono i jo je češka oblast podpirala.

Grozoviti štrajk. V Ameriki štrajka okoli milijon lüdi. Predsednik Roosevelt je v velikih skrbeh. Zdaj že 30 milijon lüdi si ne more poskrbeti potrebnoga živeža i vse te mora država prehraniti. Če de meo teliko duhovne moči Roosevelt, ka segne v kass milijardov, ki so si na račun delavstva brez dela spravili to vrednost, te de folgao z podporami. Ovak ne.

Po molitvi sv. čisla rešena. Gda je gorela ladja „Morro Castle“, kak smo pred kratkim poročali, na šteroj je zgorelo 170 potnikov, je edna ženska, Slack Marion, Amerikanka, držala v rokaj čislo i več potnikov se je zbralo okoli nje i so je molili. Gda se je ladja nagnola, so spokapali na tla i nekaj njej je strgao z rok čislo. V roki njej je pa ostao križ, s šterim jo je mornar vrgo v morje, iz šteroga jo je rešo rešilni čun. Marija svojih ne zapüsti v nevarnosti.

Gospodarstvo.

Včelna griža.

Pri sproletnom pregledavanji včel rojar večkrat opazi, ka so gerpe zamazane s včelnim blatom, štero povzročüje jako neprijeten smrad. Vsakšemi rojari more biti znano, ka se včele zvün matice čistijo odzväna panja ali koša. Večkrat se pa zgodi, ka so zavolo toga ali onoga vzroka prisiljene to delo napraviti tüdi v panji, v koši. Da se včele čistijo v panji, je za to več vzrokov.

Dostakrat pritisne rano v jeseni mrzlo, deže no i vetrovno vreme, šteromi sledi sneg i trpi do konca marca meseca. To je čas 4—5 mesecov, šteri včele prisili, ka ostanejo v panji i četüdi se tü pa tam pokaže sunce, nema telko moči, ka bi včela lahko zapüstita svojo hižico. Jestü tüdi morejo med tem časom, pa četüdi malo, se je med tem časom nabralo v njüvih želodčakaj telko blata, ka so prisiljene tisto odložiti v panji na gerpe. To pa je proti njüvoj voli. Tüdi one same so največše

neprenesliv smrad i v ednom nezdramom prostori živi do 12 düš. Vse vrste različnih betegov so tam jako zastopane, a narod je odreveneo i se ne briga za nikoj, a oblasti ešče menje. Zvün vesi Nyirábrány, neposredno pri češkoslovaškoj meji, žive nekelko desetih polodelskoga proletarijata v jamah, izkopanih v zemli i sirmaško pokritih. V vesi z šest jezero stanovniki sta samo dva štüdenca i stanovniki pijejo vodo s štüdenca, poleg šteroga je gnojšče ali stranišče, štero je v zvezi s štüdencom. Zavolo toga je tü tifus vsakdanešnji slučaj. V šoli nega štüdenca i zavolo toga nosijo deca v šolo zamazano i toplo vodo. Ves ma nekaj sto stalno nezaposlenih i spodobne razmere vladajo v vsej krajaj od Debrecina vse do reke Tise, šteri se zove Nyírség. Redka nesreča občine Nyirábrány je nastala po ostrom mrazi l. 1929, gda so bili gorice vničene, od šterih je prebivalstvo živelo. Prebivalstvo si je ne moglo kupiti novih trsov i zavolo toga je zasejalo v pesek oves, a zaman.

Po „Hrvatskoj Straži“.

41.335 letnih žrtev jetike.

Izjava dr. Novaka, ministra socialne politike od borbe proti jetiki.

Dozdašnje delo v borbi proti jetiki v našoj državi ne odavljaja popolnoma. Podatki, ki jih mam, dokazüjejo, da je jetika lüdsko hūdo ino so-

lūbitelice čistoče.

Drisko ali grižo dobijo tüdi tiste včele, štere so ne dobro prezimlene. Mogoče je slab panj ali pa majo slab med ali pa so med zimov večkrat razdražene i zavolo toga povzijejo več meda i na te način se tüdi prle napunijo želodčki z blatom. Lehko pa je panj spokani i v njem nastane režek i se včele prehladijo.

Grižo povzroča tüdi nestalno vreme. Zgodi se ka rano na sprotoletje, posebno močni panji z zdravimi i močnimi maticami, se začnejo močno razvijati, včele potrebüjejo dosta meda, a med tem časom postane vreme mrzlo i če te mraz trpi po več tjeđnov, so tüdi te prisiljene včele se čistiti v panji.

Dostakrat povzroči te beteg tüdi med, šteroga včele naberejo na jeliči, na sladkornoj (cukornoj) repi. Te med je jako gosti i za prezimavanje nepriemereno. — Je živalskoga izvora. Razne vüši cecajo iz drevja, repe i cukornoga trsa sladko vodo i to nabirajo včele i predelajo v med. Takši med ne povzroča samo griže, liki škodüje tüdi mladim.

Od griže betežne včele največkrat püstito blato med žrelom i po bradi. Kak to rojar zapazi, mora gerpe z mokrov capov dobro pomiti. Gda pa postane telko toplo vreme, ka panj lahko odpremo, moremo vse z blatom pomazane gerpe odstraniti i s čistimi nadomestiti. Pomazane gerpe pa lahko odpremo z mlačnov vodov i nato čiste nūcamo. Če so pa tüdi stene panja pomazane, moramo včele preseliti v drugi panj i zamazanoga dobro zribati z lügom.

Pri prekladanji včel moramo biti jako previdni i paziti na primerno toploto. Ta mora meti vüni najmenje 15° C. Če pa te toplote nega, ga moramo prekladiti v zakürjenoj sobi.

Najbolše vrastvo za grižo je večkratno izletavanje včel pozimi. To je pa odvisno od vremena. Toga si pa mi sami nemremo napraviti. Kak včele začnejo izletavati, je griže konec.

PREKOSNICE.

Pobiraš i školnik sta herbala petnjek vina. Oba sta bila zvünredno veseliva, samo na tom sta si glave trla, kak bi si to pravično razdelila. Školnik pobiraši tanačiva, ka bi šla z vinom na Būdino na pesje senje i tam odpreta pinteško. I tak sta napravila. Pobiraš je na pipo vdaro petnjek naprej, školnik pa je odzoda zvrtao lükno i je tam včasno notri svojo pipo. Narod je prihajao i pitajo prvoga, počem toči: „Po 10 Din.“ i školnika: „Počem pa oni?“ Moje je falejšje, samo po 5 Din. — Pobiraš je svojo pipo doli zaškrno i je sam šo k školniku na liter za 5 Din. — „Ve njemi že sfali, te njemi pa jaz svoje lejko oddam tüdi za 20 Din. — Škol-

cialna bolezen v pravom smisli reči. Zato so potrebni najresnejši i najraznovrstnejši ukrepi za njeno sistematično zatiranje. Rešitev tak velikoga pitanja pa predpostavlja obstoj organa ali strokovno osebo, ki mora poznati vsa pota, po šterih se razširja tuberkuloza ne samo kak medicinski, nego tüdi kak socijalni pojav.

Po primeri drugih držav smo ustanovili v ministrstvu za socialno politiko ino narodno zdravje odsek za jetiko. Za šefa sem imenüvao dr. Ivana Matka, docenta na medicinskoj fakulteti v Pragi ino šefa oddelka v mariborskoj bolnišnici. Znan je kak strokovnjak za praktično pobijanje te bolezni. G. dr. Matko je že prevzeo svojo dužnost.

Želem pa po možnosti vstvoriti tüdi druge predloge resolucije prvoga jugoslovanskoga kongresa proti tuberkulozi. Osvedočen sem, da bodo s časom ti napor i obrodili dobre sade i da bodo spunili naša pričaküvanja.

Vse kulturne države so že pokrenile veliko, energično akcijo za zatiranje te bolezni, ve je v vseh državah zahtevala velike žrtve. V Franciji je vmrlo 1929 leta 66.843 oseb od tuberkuloze na 40 milijonov prebivalcov, v Italiji, kje je nad 40 milijonov prebivalcov, je isto leto vmrlo 59.827 oseb. V Velikoj Britaniji brez Škotske ino Irške znaša to število 38.173, v našoj državi z 14 milijoni, brez zadostno organizirane akcije za pobijanje jetike,

nik je stržo i se spakivao. Zvonar pa je veselo stopo k pipi i pozavao, ka de zdaj njegovo na redi. Süče, vrti svojo pipo, ali „nato njemi je mrla.“ „Čakajte malo, pipa se je stavila.“ — Pipa je že dobra, nego pamet se je stavila, so si zgučavali.

Pomota.

Pijanec pride dōmo i se pašči k ženi, da bi jo obino, ka ga ne bi kregala. Bio je pa na teliko nalokan, da je mesto žene hišni vogeo obino i ga začeo küšüvati. Naednok samo spregovori: „Oj Kata, da pa preveč osolena vüsta maš.“

Stena je bila najmre puna s solitrom.

Starost.

— Kelko let si stara zdaj?
— Dvajseti dva.
— Pa lani si bila tridvajseti.
— Mi nazdrt štemo, ar pri židovi slüžim.

V šoli v Slov. krajini.

Vučiteo kaže sliko kokota deteti i je pita, ka je to.

— Dete: to je kokot.
— Vučiteo: to je petelin.
— Dete: Ne istina, to je kokot.
— Vučiteo: petelin je.
— Dete: To je drek ne petelin.

Cene.

Spremembe ne.

Vreme.

Megleno, hladno.

Senja meseca oktobra:

3. v Čakovci, 4 v Turnišči, 5. na Hodoši, 8. v Rakičani, 15. v Soboti, 20. v Črensovcih, 21. pri Maloj Nedeli, 23. v Martjancih, 26. v M. Središči, 27. v Križevcih na Goričkom, 28. v Lendavi i Gornji Petrovci.

Razglas.

Uprava občine Lendava naznanja, da je veliki živinski in kramarski sejem v Dol. Lendavi, ki bi se imel vršiti dne 28. septembra 1934, radi različnih bolezni v dolnjelendavskem srezu, prepovedan. — Do nadaljnegar so tüdi prepovedani t e d e n s k i (vsak torek) svinjski sejmi.

Uprava občine Lendava.

BANKA BARUCH

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkolantneje Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

24-18

pa kaže statistika za to leto 41.335 žrtev jetike. To število je najresnejše znamenje te bolezni. Za oskrbo ino za zdravljenje toga velikoga števila jetičnih žrtev pa mam komaj nekaj nad 40 zdravilišč, ino 2000 posteo v raznih sanatorijaj ino bolnišnicaj. Anglija, z najmenjšim številom žrtev te bolezni, je mela že leta 1929 635 zdravilišč, ino 22.127 posteo v bolnišnicaj. Češkoslovaška, z malone enakim številom prebivalstva kak naša država, je mela tisto leto 27.938 žrtev tuberkuloze, a 230 zdravilišč, ino 8000 posteo v bolnišnicaj pa zatočiščaj. Dejstvo, da so še druge države še s hüjšimi podatki, nas ne sme zavirati pri deli.

Pri nas vmrje po dozdaž znanih statističnih podatka dnevno 100 do 110 oseb od jetike. V samom Belgradu 2 do 3 osebe. Osrednji urad za zavarovanje delavcev potroši letno za zdravljenje jetičnih delavcov ino njihovih rodbin okoli 60 milijonov Din. Kak indri, bomo potrebüvali tüdi mi za naš boj dugši čas i trbelo de naš načrt razdeliti na več let v skladi z razpoložljivimi sredstvi. Zvün toga mora zasebna iniciativa ostati še za naprej važen činiteo na tom področji dela. Njeno sodelüvanje bo olajšalo na ednoj strani pravilno izvršitev zakonskih ukrepov, na drugoj strani pa bo pomnožilo sade vse te akcije.